

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatus de apparitionibus animarum post exitum ea[rum] a corporib[us] et de earundem receptaculis

Jacobus <de Paradiso>

**in opido Burgdorf,
millesimoquadringentesimoseptuagesimoquinto**

Sequitur de octavo scilicet de suffragiis quibus animabus exutis potest
subveniri per viventes

[urn:nbn:de:bsz:31-333214](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-333214)

fideli aliquo vbi alias se quisq; scripturis et exemplis
iuuare potest. ne scripturæ vilescant et vt fides crescat
et vt studiosi simus ad reuoluendas scripturas dicen-
te christo. Scrutamini scripturas quia vos putatis in
ipsis vitā etnā habere. iobis. v. Ilegit in vita patrum de
quodā sancto qui habuit gratiā miraculorū. sed nullo
pactu voluit vt ea. Quodā tempore fideles ex deuotio-
ne venientes ad eū petierūt benedictōes ab eo. In-
ter quos quidā puerū defunctū apportauit. quē vna
cum ceteris viuentib; posuit ad pedes semis nesciens
eum esse mortuū. Postq; senex benedixit et orauit. sur-
reperunt viuentes remanente puero mortuo iacere in
terza. putauit senex q; viueret et benedictionē adhuc
peteret. dixit ad eum. Surge fili. Statim. mortu; sur-
rexit. et cucurrit ad patrē suū. Ad postq; senex com-
perit. commotus dixit patri. q; nulli hoc reuelaret. qā
nullo modo eum resuscitasset si sciisset eum mortuū
fuisse. ¶ Sequitur de octauo scilicet de suffragiis
quib; animab; exutis potest subueniri per viuentes.

Ex quo ille anime in statu illo sunt in quo opera pe-
nitentia exercere non valent scz ieiuniis orōni-
bus elemosinis et altaris sacramento intendere. porta-
uerunt autem secum purganda scilicet lignum fenum
aut stipulā. id est. venialia tardius aut citius purgan-
da. prouidit eis de; de aliquo remedio in ecclesia mi-
litāte. ex quo in fide et dilectione discesserūt. Per do-
ctores itaq; quattuor genera suffragiorum solent di-
stingui. scilicet primo immolatio victime salutaris in
sacramento altaris. secundo elemosinarum distributō
tertio orationum instantia. quarto ieiuniorum mace-
ratio. Ad que quattuor omnia alia habent reduci scz
pegrinatō. ecclesiarū visitatio. pauperū susceptio. diuini
cultus augmētatio. Et scdm istū ordinē etiā efficacia

x. 8. 11. 12.

et dignitas eorum solet ordinari. ita quod multum pro aliis
 valet oblatio sacrificii salutaris. ut testatur grego. iiii
dialogorum de monacho qui tres aureos de arte medi-
 cine acquisitos in ultima sua egrotudine fratri suo nomine
 copiosus revelavit et penituit. quos frater suus sancto
 gregorio presentavit. qui cum eo ipsos sepeliri iussit. non
 in cimiterio fratrum sed in sterquilinio ad aliorum fra-
 trum terrores. **P**ost triginta dies gregorius dixit ad fra-
 trem copiosum. **W**ade. et per triginta dies sine interrupti-
 one sacrificium altaris pro eo offerre stude. **Q**uibus per
 actis. frater ille defunctus copioso per visionem apparuit
 et requisitus quomodo se modo haberet respondit. **N**unc
 usque male. sed modo bene sum. quia hodie amutationem
 recepi. **E**t ista dies tricesima fuit quam frater eius pro ani-
 ma eius celebravit. **E**t sic cognitum erat quod defunctus per
 salutare hostiam supplicium evasit. **N**ec forte illa dilatio
 dierum fuit necessitatis. quia credo quod si una die fuissent
 triginta misse celebrate pro anima eius ipsa fuisset libera-
 ta. **E**t inde in ecclesia mos inolevit quod tricenaria pro mor-
 tuis solent per amicos procurari. **I**deo videtur omnino
 expedire animabus defunctorum. ut quotociens testamenta resti-
 tutiones misse elemosine et orationes persolvantur pro ce-
 leriori ereptione a penis. quia quanto citius tanto me-
 lius. **U**nde in quarto libro sententiarum querunt doctores
 an defunctus sentiat damnum ex dilatione testamentorum
 aut elemosinarum per ipsum constitutarum. **E**t responsum stat
 in hoc. **Q**uantum ad premium essenziale quod in caritate
 consistit nullum sentiunt damnum anime defunctorum. sed quo
 ad premium accidentale scilicet quo ad celeriore liberatorem
 magnum sentiunt damnum scilicet penarum quibus affliguntur
 ante solutionem. **N**am si totum mundum in possessione anime
 in supplicio existentes haberent. promptissime darent
 pauperibus ut unam solam horam de penis se redimere

missa per 37 dante ruz

emplis
 celestis
 dicen
 ario m
 tu de
 nullo
 t dev
 eo. In
 ue vna
 scieris
 it sur
 ere in
 obuc
 u2 sur
 r com
 ret qa
 ortuu
 fragns
 ntes.
 ra pe
 ocom
 porta
 fenom
 urgan
 sa mi
 er do
 ent di
 aus in
 ributo
 mace
 uci sc
 duini
 ricacia

valerent et creatores suū videre possent. Et ideo pena
eorū gūissima est vt dictū est scz tā propt̄ dilationē glo
rie q̄ propt̄ sensationē pene q̄ acerbissime agit ī aiām se
patā. **I**bidē ponit grego. multas alias visiones ī quibz
probat q̄ aiē defunctorū iuuat̄ p̄ imolatōez facticn̄ sa
lutaris. Et dic̄ q̄ ista victima oblata illis prodest qui
hic viuēdo obtinuerūt vt eos etiā p̄ mortē bona ad
iuuent q̄ hic pro ipsis ab alijs fiunt. **S**z dic̄ q̄ illi salu
briozē et tutiozem viā eligunt. q̄ bonū qd̄ p̄ mortē
sperāt p̄ alios pro se agi hoc ipsi dū viuunt p̄ se agūt
Beatius quippe est libez exire q̄ post vincula liberta
tem q̄rere. **N**az qd̄ post mortem offert̄ quasi oblatio
mortua censet̄. quod vero a viuēte dat̄ est quasi obla
tio viua et multo gratior est deo. **N**am legimz in vita
sancti ethmundi ep̄i q̄ corpz cuiz dā rusticus ad ecclām
deferrebat̄. et ante feretū bos vnus ducebatur pro aiā
defuncti offerendz. **H**oc cogito dixit sanctz ep̄us. **S**i
iste defunctz iugū in quo ille bos traxit dedisset pro
pter deū dum viueret. multo vtilius anime sue fuisset
q̄ q̄ post mortem totū bouem viuū deo offert. **O**ul
tum igitur peccant testamentarij quibz om̄issa est exe
cutio testam̄torū. si differūt volūtate vltimā testam̄to
ris exequi. qui interim semp̄ penā sustinet. nisi dilatio
ideo fieret vt vberior inde recōpensatio seq̄ speraret̄.
Optimū igit̄ esset nō differre. **S**ed de mora breui vel
longa quā aiē defunctorū cogunt̄ agere in purgatorio
puto neminē scire posse nisi cui a deo aut ab ipsis fue
rit reuelatū. **N**ec hoc cadit sub arte humana sed solū
diuina. **N**on tamen dubitandum est q̄ dez qui omnia
in numero et pondere disponit et mensura regulatissi
me certum tempus cui libz anime constituit. legimz ī re
uelatōibz vni defuncto et resuscitato et p̄ confessionez
rursus moriētī. xl. annos fuisse ī purgatorio ipositos

Dele. 11. 1. 1. 1. 1.

alteri vsq; ad diem iudicii. scdm maiorem seu minorem
 purgandi materiā. Hoc tam de lege omum. nisi ex spe-
 ciali suffragio viuētū illō tēp2 breuiaret. Ex illo col-
 ligit q; diuites in hoc seculo p̄rogatiuas habēt in pur-
 gatorio vltra paupes. q̄a habent pluza per amicos suf-
 fragia q̄ pauperes qui illis carent. Deus em̄ scdm in-
 tentionem donantiū acceptat dona. Nec sit credendū
 q; etiā aīe pauperū aliqualit̄ ex his solent̄ ex caritate
 quā habent adinuicem. Sicut si duo fratres essent in
 vno carcere et vn2 liberaret̄. alter p̄manēs vtiq; gau-
 deret. et si nō de sua tam de fratris sui liberatione cui
 congratularet̄. Neq; cū vno precio possunt duo debito-
 res redimi. nisi vnus non indigeret. vel ampli2 iste im-
 penderet q̄ ille deberet. tunc credendū est q; diuina
 clementia alioꝝ penas relaxaret. Et inde orze sunt in-
 dulgentie in thesauro ecclesie recōdite. scz ex operib2
 christi marie apostolorū et martirū superogatiuis. qui-
 bus ipsis opus non erat. Quem thesaurū christ2 pape
 amittit dispensandū prudenter. Inde dicunt non indo-
 cti doctores. In cimiterio vbi pauci sunt sepulti orā-
 tiones ibi pro aīab2 facte plus prosunt illis paucis q̄
 si essent multe aīe. q̄a portiones distribute in paucos
 maiores sunt q̄ in multos. saltem per modū satisfacti-
 onis. q̄ satisfactio amensurat̄ penarū et debitorū quāti-
 tatib2 scdm maius et min2. **H**ic querunt doctores
 quarto sentētiarū di. xlv. An missa mali sacerdotis tan-
 tum valeat aīab2 sicut boni sacerdotis. Et respōdent
 q; quantū ad sacrificiū oblatum scz corporis christi et
 quantū ad ecclie meritū in cui2 persona sacerdos cele-
 brat. et quantū ad christū cuius minister est sacerdos
 idem est valor. sz nō quantū ad speciales orōnes mali
 sacerdotis. que sunt deo minus acceptabiles imo exe-
 crabiles. Sicut quādoq; atemnit̄ donū propter odiū

missa mali sacerdotis

do pena
 rone glo
 aiā se
 es i q̄b2
 actū sa.
 ddest qui
 bona ad
 illi labo
 morte
 e agūt
 liberta
 blatio
 ali obla
 in vita
 eccliam
 pro aīa
 us. Si
 et pro
 fuisset
 ul.
 est ere
 testamū
 dilatio
 eraret.
 eui vel
 atorio
 sis fue
 d solū
 omnia
 ulatū
 2 i re
 siones
 ositos

donatis. Ideo creditur q̄ aures dei magis sunt inten-
te ad preces iustorū secundū psalmistā q̄ ad preces re-
proborū. **E**x premissis sequitur q̄ suffragia nō sunt ne-
cessaria animabus que iam sunt in celo. quia non sunt
mendicantes seu indigentes quales sunt anime in pur-
gatorio. tam si fiunt ignoranter pro eis de2 conuer-
tit ea pro indigentib2 in penis. aut comportantur in
thesaurū ecclesie. **E**t dicit augustin2 iniuria est orare
pro martire. **N**ec etiā suffragia prosunt aiabus in lim-
bo puerorū. quia ille detinet solū pro peccato origina-
li non pro actuali. et pena damni puniunt que est per-
petua. **N**ec prosunt dānatis. quia decesserūt sine gra-
tia. nec erant membra christi quāntū ad fidem que p̄
dilectionē operat̄. ideo non viuificant̄. **E**x premissis
etiā sequit̄ q̄ hi qui p̄dicant populo publice in cancel-
lis q̄ in qualibet missa vna anima de purgatorio libe-
retur. et vn2 peccator auertatur. non habent in hoc
verū fundamentū probatōis. nec hoc probare possunt
nec ab aliquo autentico doctore illud audierunt. nec
legerunt illud in scriptura probata. nisi esset alicui re-
uelatū a deo. **E**t si sic probent reuelatōnē. et credim2
eis **I**lla em̄ sunt occulta dei iudicia ab oculis nostris
absconsa. **E**t si dicerent. popul2 per hoc incitatur ad
offerendū et ad audiendū diuina et ad frequentādū
missas. **P**osset talib2 non incongrue responderi illud
iob. **D**eus mendacio nostro nō indiget ad animas sal-
uandas. ipso dicente. **P**redicate euāgeliū id est ver-
tatem. **S**ed potius corā populo sic dicendum est. **P**ie
credendū est q̄ multa vtilitas sequit̄ ex missarū cele-
bratione tam viuis q̄ defunctis. propter christi passio-
nem que rememorāt̄ in missarū celebratōe. **P**otest em̄
fieri q̄ multe anime liberant̄. aliquando pauce. aliq̄n
nulla. **E**t quis potest hec diffimire. **I**deo de relaxatōe

penarū dicit henricus de gandauo q̄ tales pene tripli-
 citer relaxant̄. Primo per contritionē in confessione vi-
 gore clauū operantiū virtute passionis christi. et hoc
 appellat̄ forū christi. Sc̄do relaxant̄ ex penitētia in-
 iuncta a sacerdote. et hoc appellat̄ forū hominis. Ter-
 tio per penam in purgatorio. et hoc appellat̄ forum
 dei. In primo foro multū dimittit̄ per paruam penā
 In sc̄do minus dimittit̄ per maiorem penā. In tertio
 foro minimū dimittit̄ per maximā penā. Et pro istius
 pene relaxatōne subuenit̄ per suffragia viuentiū ipsis
 defūctis. Sed ex quo efficacia sacramenti est infinita
 quare tunc non omnes anime per vnā missam pro de-
 functis de purgatorio liberant̄. Ad hoc doctores su-
 per quarto sentētiarū respondent. quia hoc sacramen-
 tum non semper agit sc̄dm totam potentiā suā. sed se-
 cundū ordinem sapientie et iusticie quantū ad capaci-
 tatem suscipientiū. quia agens est voluntariū non na-
 turale. sicut in ceteris agentibz voluntariis sc̄dm ma-
 gis et minz. Ex premissis etiā patet q̄ in ecclesia mili-
 tante vnus pro alio potest satisfacere pro peccato in
 quātum satisfactio est solutio precii pro reatu peccati
 debiti. Quia hoc etiā in rebz humanis locū habet vt
 alter pro altero soluat. et debitor liberat̄. Sz requi-
 runtur aliqua ad hoc. Primo vt alter sit impotēs ad
 soluendū. vel q̄ nō cōmode potest satisfacere peniten-
 tiam inunctā psoluendo. Sc̄do requirit̄ q̄ ille in se re-
 cipiens penitentiam potens sit eam explere. Tertio vt
 vterqz istoz sit in caritate. Quarto q̄ hoc fiat auctori-
 tate sacerdotis qui conscientia vtriqz nō ignorat. Hec
thomas de argemta i scripto quarti di. xx. Idō cau-
 tissime agerent homines q̄ in infirmitatibz suis alios
 peterent vt penitentia pro ipsis assumerēt aut inunctā
 aut non inunctā. Sed non est simile de contritione et

pena de relaxand

*q̄ requirit̄ ad hoc q̄ dicit̄ penitentia
 potest pro alio*

confessione sicut de satisfactōe. licet iste tres sint par-
tes penitentie. quia nullus potest pro alio conteri aut
confiteri. cuius ratio est. quia in contritōe iustificat
impius. Et aug² dicit. Qui creauit te sine te non vult
te iustificare sine te. Et contritio et confessio ordinantur
ad interiorē aīe emūdatiōem. et respiciunt propriā
p̄sonam et gratie infusiōem. quā nullus potest alteri
mereri. licet impetrari ab aliquo a deo potest. Item
quia opus penitentie per alium factum pro alio p̄re-
quirit et p̄supponit aliū esse iam in caritate et gratia
imo q̄ ambo sint in gratia et caritate. Ergo non est
simile. Etiam si non esset confessus tunc nesciret quan-
titas satisfactōis et per consequens nullus posset pro eo
C satisfacere. Sed utrum anime in purgatorio cognoscant
suffragia pro eis facta. Ad hoc respondendum est q̄ licet
aīe in celo cognoscant p̄ces uiuentiū ad honorem ip̄arū
factas ex speculo trinitatis cōgnitiōe diuina. non tam
est credendum q̄ simili mō aīe in purgatorio. q̄a nondū
sunt beate. et adhuc sunt aīene ab illa cōgnitiōe saltē
intuitiua. licet forte cognoscere possunt diminitōz pe-
narū eis factā. et ex illa eliciunt suffragia pro eis facta
Hoc dico ex cōmuni lege. Secus autē p̄ reuelatiōē an-
gelorū eas cōsolantiū vt pie creditur. quia sunt eorū con-
ciues proxie futuri. Sed an pena earū diminiuitur q̄tū ad
intensiōē vt semp̄ remissiū puniantur quāto diutiū fue-
rint in penis. an semp̄ sit eqliiter intensa pena licet temp̄
abbrevietur n̄ audeo diffinire. licet propter acerbitatē
penarū a quibus absorbentur hoc n̄ valeat cōsiderare. Sed an
indulgentie date possint prodesse aīab² in purgatorio
Ad hoc videtur respondendum. Ex quo indulgentie sunt sti-
pendia militatis ecclesie. et ad earū participatiōz requiritur
iurisdicō. et forū ecclāsticū. ac op̄ pro quo dāt. et so-
lis vere penitentibus contritis et confessis dantur. vt patet

In penitentiis q̄ ip̄s. q̄m
albernat.

Indulgentia

in forma indulgentiarum communiter consueta. que omnia non habent locum de animabus in purgatorio existentibus. **V**idetur igitur quod nec indulgentie saltem directe et immediate valent eis. licet operum illud propter quod datur indulgentia per modum suffragii ab eo qui hoc facit possit transferri per intentionem facientis in satisfactionem anime in purgatorio. **Q**uod operum etiam sine indulgentia potest esse satisfactorium pro aliqua anima in purgatorio. sicut ieiunium elemosina peregrinatio etc. **E**t tunc non videtur prodesse ipsi facienti pro penitentia sua. ex quo cum uno opere per modum precii taxati non potest redimere duos debitores. ut dictum est. **I**gitur talis explens hoc opus pro alio. iam non meretur istas indulgentias que sunt relaxationes penitentiarum iniunctarum. **L**icet non diffidendum est quod explenti opus multum valet ex virtute caritatis quantum ad premium essenziale. quod in infinitum excedit premium accidentale quale est relaxatio penarum in purgatorio. **I**deo ille ex caritate implens operum pro alio semper plus meretur sibi ipsi quam alteri pro quo facit. sed in alio genere merendi. ut dictum est. **P**otest tamen indulgentia concessa prodesse alicui viventi ne intret penas purgatorii quas passurus esset si sine indulgentia moreretur. **E**t per accidens valent indulgentie contra penas purgatorii non quas habet sed quas habiturus esset. ut si quis in anno iubilaeo visitaret romam aut crucem assumeret ubi esset plenaria remissio omnium peccatorum. ille expleto opere ceteris paribus consequetur relaxationem omnium penarum etiam in purgatorio ut credimus. ex quo nihil defert seculo dignum penis purgatorii. et iste vivens fuit tunc de foro ecclesie militantis quales non sunt mortui. **I**deo dixit christus apostolis mathei. xviii. **Q**uecumque ligaveritis super terram ligata erunt et in celo. scilicet vos ligatis super terram ubi terminatur

vestra iurisdicio quā ego sic approbo vt p me ligata
sunt et in celo. Et sic similiter de solutione. licet aliud
sit forz ibi et hic. ideo etiā pene variant scdm mutati-
onem forz. **P**remissa locū habent et pro maxima sui
parte respiciunt aīas separatas a corporibz. Nūc etiā
reuertat stū ad aīas adhuc vnitās corporibz. Quo
modo igitur nobis viuis ambulandū sit ne illas acer-
bissimas tam infernū q̄ purgatorū icidamz penas eno-
dare restat. **F**elix enim quem faciunt aliena pericula
cautū. **S**equit̄ ergo modus quomō viuentes pos-
Sunt ex philoso sunt euadere penas futuras
phia morali omne sensitū tristia fugere natu-
raliter et delectabilia prosequi velle. ita vt ait augu2 li-
bro. lxxiiij. questionū. nemo est qui non magis dolore
timeat q̄ appetat voluptatem. quandoquidē videmz
immamissimas et inhumamissimas bestias a maximis vo-
luptatibz arceri dolorū metu. Et quia vt prius habi-
tum est pene huius temporis quantūcūqz acerbe esti-
mantur. tamen pene nulle dicende sunt in comparatio-
ne futurarum. **Q**ui ergo futuras acerbissimas fugere
appetit. p̄sentes minimas nō refugiat. quia dicit scri-
ptura. **Q**ui timet prīmā cadet super eum m̄x. id est q̄
paruā huius vite penitentiā aspernat̄ veniet super eū
maior in futuro. **T**estis est ille diues qui bisso et pur-
pura induebatur. et epulabatur quotidie splendide.
luc. xvi. Non utiqz fulciebatur vita penitentiali sed vo-
luptuosa. et cōstat quid eū sequebat̄ scz mendicitas aq̄
que tam sibi nō fuit cōcessa. **I**deo ibi in flama p̄petua
cogit̄ agere infructuosam penitentiā. qui hic paruam
et breuem agere recusabat fructuosam. **P**ons ergo et
tabula penarū futurarū sunt pene p̄sentes. dicēte chri-
sto et iohanne baptista. **P**enitentiam agite. appropin-
quabit em̄ regnū celoz. mathei. iij. Et alias christus